

PANDULA ATTILA

Előszó a Magyar Érdemrend megalapításának centenáriuma alkalmából rendezett konferencia előadásaihoz

2022-ben ünnepeltük az önálló magyar állami kitüntetésrendszer megalapításának 100. évfordulóját. A témát igen nagy érdeklődés kísérte tudományos, illetve gyűjtői körökben egyaránt. Különböző okokból 2022-ben nem lehetett megvalósítani a centenáriumi tudományos konferenciát. Ugyanerre az évre javasoltunk egy igen nagyszabású falerisztikai kiállítást a Magyar Nemzeti Múzeum felső termeiben, ahol korábban a Szent István Rend jubileumi kiállítása is megvalósult, amely annak idején igen nagy hazai és nemzetközi szakmai siker volt. Ezekből az elképzelésekből 2023-ban több dolog megvalósult. A Magyar Nemzeti Múzeum Kupolacsarnokában megrendeztek egy jelentős anyagot bemutató falerisztikai kiállítást, amit Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes nyitott meg. A *Csillag és kereszt* címmel nyílt időszaki kiállítás (2023. május 11. és október 1. között) a 100 éves Magyar Érdemrend történetét mutatta be Pallos Lajos (Magyar Nemzeti Múzeum) és Sallay Gergely Pál (Hadtörténeti Múzeum) kurátorok munkájával, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Hadtörténeti Múzeum, valamint egyes magángyűjtők anyagaiból. A kiállításon néhány különleges ritkaság is szerepelt és történelmi ikonográfiai ábrázolások tették még szemléletesebbé a kiállítás anyagát, hozták emberközelbe a Magyar Érdemrend (Magyar Érdemkereszt) egykori kitüntetettjeit. E képeken szemléletesen voltak tanulmányozhatók a rendi inszignia viselési szokásai. A kurátorok tollából megjelent egy kísérő kötet is.¹

Ebből az alkalomból 2023. szeptember 25-én megvalósult a centenáriumi alkalmából szervezett tudományos konferencia is.² Erre a Magyar Nemzeti Múzeum Dísztermében került sor. Magyarországi, illetve egy szlovákiai magyar szakember közreműködésével. A tudományos konferencián sokféle szempontból került sor az Osztrák-Magyar Monarchia megszűnésével függetlenné vált Magyarország önálló kitüntetésrendszerének legfontosabb eleme, a Magyar Érdemrend (1935-ig Magyar Érdemkereszt) bemutatására. Kiemelendő Sallay Gergely Pál alapvető előadása (A Magyar Érdemkereszt/Magyar Érdemrend 1922-1945) illetve Pallos Lajos (A Magyar Köztársasági Érdemrend és Érdemérem 1946–1949) című előadása. Az előadók rendkívül sokrétű képet adtak a tárgykorban folytatott kutatások eredményeiből. Örömmel vettem, hogy nem maradtak el a korszerű társadalomtörténeti megközelítések sem és a gyűjteménytörténet sem. Egyes előadók történelmi ikonográfiai anyagot elemeztek, mások a korabeli nemzetközi párhuzamok témáját is érintették. Jelen sorok írója A Magyar Köztársasági Érdemrend (a mai Magyar Érdemrend) visszaállításával foglalkozott, felidézve egykori személyes emlékeit, hiszen közreműködője volt az 1990–1991-es „folyamatoknak”.

Folyóiratunk alkalmat adott a konferencia előadásainak megjelentetésére. Azok tanulmányait közöljük, akik élni kívántak a lehetőséggel és elkészítették előadásaik publikációra szánt változatát.

¹ Pallos Lajos – Sallay Gergely: *Csillag és kereszt. 100 éves a Magyar Érdemrend. Kiállításvezető.* Bp. 2023.

² Programját lásd a meghívóban: <https://www.mhgt.hu/category/hirek/konferenciak/>